

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

Factors Affecting Effectiveness of the Primary Schools Under the Office of Basic Education Commission in Changwat Nonthaburi

สุภัทรา วีระวุฒิ¹

Supattra Veerawut¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี และเพื่อสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 40 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 80 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,168 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,288 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ สำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

¹ Ph.D. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University.

ของเพียร์สันโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

โดยมีค่าอิทธิพลเรียงจากมากไปน้อย ตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คุณลักษณะความเป็นครู และภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คุณลักษณะความเป็นครู และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลเรียงจากมากไปน้อย ตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คุณลักษณะความเป็นครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครู มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยส่งผ่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งมีค่าอิทธิพลเรียงจากมากไปน้อย ตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครู

3. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีที่สร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพล, ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research was to investigate levels of the primary school effectiveness, to study factors affecting effectiveness of the primary schools, and to develop causal relationship models of factor affecting effectiveness of the primary schools under the Office of Basic Education Commission in Changwat Nonthaburi. The samples consisted of 40 school principals, 80 teachers in Prathom Suksa six, and 1,168 student in Prathom Suksa six, a total of 1,288 samples. A multi-stage random sampling procedure was used to generate the samples. Three different questionnaires were utilized to gather data from three different samples. Descriptive statistics including skewness, kurtosis, mean, standard deviation, and Pearsons correlation coefficient using computer program. The causal relationship models analyzed using computer program. The findings were as follows:

1. The effectiveness of the primary schools under the Office of Basic Education Commission in Changwat Nonthaburi was at the high level.

2. Factors affecting effectiveness of the primary schools under the Office of Basic Education Commission in Changwat Nonthaburi revealed as follows.

- 2.1 Administration leadership, parents' involvement, and teacher characteristics had a direct positive effect on desirable characteristics, in descending order being: parents' involvement, teacher characteristics, and administration leadership.

- 2.2 Administration leadership, parents' involvement, teacher characteristics, desirable characteristics had a direct positive effect on schools effectiveness, in descending order being: administration leadership, desirable characteristics, teacher characteristics, and parents' involvement.

- 2.3 Administration leadership, parents' involvement, and teacher characteristics had an indirect positive effect on schools effectiveness through desirable characteristics, in descending order being: administration leadership, parents' involvement, and teacher

characteristics.

3. The causal relationship models affecting primary school effectiveness under the Office of Basic Education Commission in Changwat Nonthaburi was fitted the empirical data.

Keywords : factors affecting, effectiveness of the primary schools, the Office of Basic Education Commission.

บทนำ

โลกปัจจุบันอยู่ในยุคกระแส โลกาภิวัตน์ (globalization) เป็นยุคที่กล่าวกันว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทุกองค์การต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม สภาพแวดล้อม ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและอื่นๆ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับสังคม ระดับองค์กร และระดับปัจเจกบุคคล ผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วของกระแสสังคมโลกปัจจุบัน ทุกประเทศมักให้ความสำคัญในการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก เพราะการพัฒนาประเทศในทุกด้านขึ้นอยู่กับคน ถ้าคนในชาติได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพที่ดีก็จะนำความเจริญมาสู่ชาติ สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศ

หนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคน ดังจะเห็นได้จากการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อปฏิรูปการศึกษาของชาติ

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดกระแสตื่นตัวครั้งใหญ่ของครูอาจารย์ ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งหลาย เพราะนับแต่บัดนี้ไปการศึกษาของประเทศจะต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุข (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543: 1) สำหรับรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการเปลี่ยนแปลงจากการควบคุมโดยหน่วยงานในส่วนกลางไปสู่การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา เพื่อให้

เกิดความคล่องตัวและพัฒนาศักยภาพทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีขีดสูงสุด รูปแบบการบริหารจัดการดังกล่าวเรียกว่า "การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน" (school-based management: SBM)

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดใหม่ในการบริหารโรงเรียน ซึ่งริเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 1980 แล้วแพร่หลายไปยังประเทศอื่นๆ รวมทั้งประเทศไทยที่ได้นำแนวคิดการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถสรุปได้ว่า เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาโดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียน (School Board) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542: 5)

ภายหลังการปฏิรูปการศึกษาพบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปยังไม่ประสบความสำเร็จเท่า

ที่ควร ดังจะเห็นได้จากการผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในทุกโรงเรียน ทุกเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2549 พบว่า กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยร้อยละสูงสุด คือ ร้อยละ 43.17 รองลงมาคือ กลุ่มสาระภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.74, 38.87 และ 34.51 ตามลำดับ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2550: 49) เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2546 พบว่าทุกกลุ่มสาระ ยกเว้นวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละลดลง นั่นแสดงว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมระดับ ประเทศยังไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

เมื่อพิจารณาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 2 พบว่า ทุกกลุ่มสาระมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม ทุกกลุ่มสาระยังมีค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 ยกเว้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 เล็กน้อย (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2550: 80, 86, 92, 98) จากผล

การประเมินคุณภาพจัดการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน ทั้งนี้จะได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ต่อการบริหารการศึกษา และพัฒนาโรงเรียน ให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อสร้างแบบจำลองความ สัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประสิทธิผลของโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี มีประสิทธิผลอยู่ใน ระดับมาก
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล

ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่

2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ คุณลักษณะความเป็นครู มีอิทธิพลทางตรงเชิง บวกต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คุณลักษณะ ความเป็นครู และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผล ของโรงเรียน

2.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ คุณลักษณะความเป็นครู มีอิทธิพลทางอ้อมเชิง บวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยส่งผ่าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

3. แบบจำลองความสัมพันธเชิงสาเหตุ ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ที่สร้าง ขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ตามแบบจำลองที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย โดยมีสาระการวิจัยพอสังเขปดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 139 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 139 คน ครูที่ปฏิบัติการสอนทั้งหมด จำนวน 2,022 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7,872 คน รวมทั้งหมด 10,033 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 40 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน ครูที่ปฏิบัติการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 80 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,168 คน รวมทั้งหมด 1,288 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนความพึงพอใจในการทำงานของครู และการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหาร

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน 4 ด้าน คือ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำแบบสุดยอด (2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน (3) คุณลักษณะความเป็นครู ได้แก่ จิตวิญญาณของความเป็นครู ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และความสามารถเฉพาะด้าน (4) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ การเป็นคนดี การเป็นคนเก่ง และการเป็นคนมีความสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน สอบถามภูมิหลังของนักเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู แบ่งออกเป็น 4 ตอน สอบถามภูมิหลังของครู

คุณลักษณะความเป็นครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สอบถามภูมิหลังของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการจัดการโดยรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ค่าความเบ้ ค่าความโค้ง ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ตามแบบจำลองที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง

สรุปผลการศึกษา

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และในด้านการจัดการคุณภาพโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีพบว่า

2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยที่ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะความเป็นครู และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ

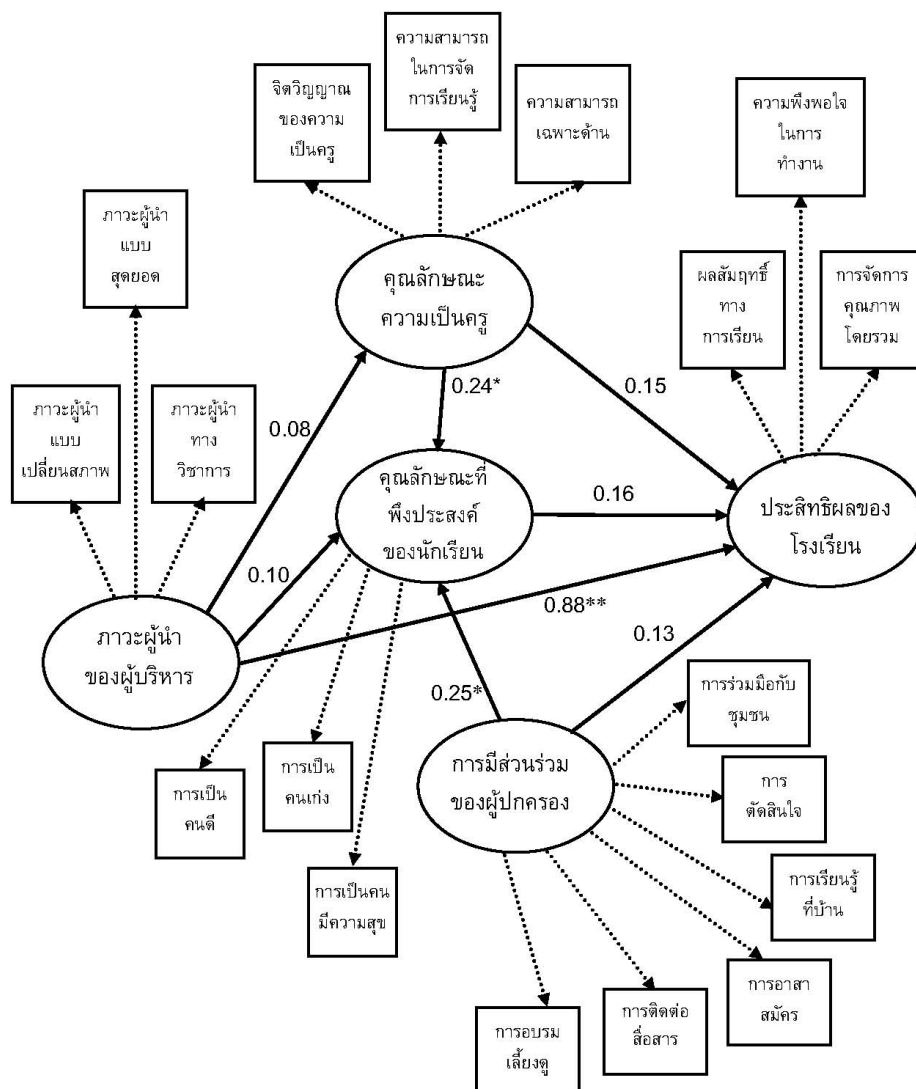
2.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คุณลักษณะความเป็นครู และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรง เชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยที่ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คุณลักษณะความเป็นครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครูมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยส่งผ่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมากที่สุดรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครู ตามลำดับ

3. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ข้อมูลการวิเคราะห์ครั้งสุดท้าย ได้แบบจำลองที่ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งแสดง ศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม จากการปรับ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา จากการปรับแบบจำลองครั้งสุดท้าย

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถม

ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมมีค่า
เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพ
ของโรงเรียนประถมศึกษารายด้านพบว่า ด้านผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้านความพึง
พอใจในการทำงานของครู และด้านการจัดการ
คุณภาพโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
ทุกด้าน ผลดังกล่าวอธิบายได้ว่า การจัดการ
ศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้น
ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งโรงเรียนจะต้อง
ดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน และได้รับ
การประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงาน
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า สมศ.
นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องได้รับการประเมินผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (National Test;
N.T.) และประเมินคุณภาพระดับท้องถิ่น (Local
Assessment System; LAS) ด้วยเหตุผลดังกล่าว
โรงเรียนประถมศึกษาที่มีความตระหนักที่จะต้อง
จัดการเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้ง
ในระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ
ดังนั้นจึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียนอยู่ในระดับมาก

ส่วนความพึงพอใจในการทำงานของ
ครูอยู่ในระดับมากอาจเนื่องมาจาก ในการปฏิรูป
การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่ง
ชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่
2) พ.ศ. 2545 โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษา
ให้เป็นไปตามมาตรฐานดังที่กล่าวมาข้างต้น
ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษา
ประสบความสำเร็จมีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้
บริหารโรงเรียนจะต้องให้การสนับสนุนโดยจัด
เตรียมเอกสาร ตำรา สื่อ วัสดุ-อุปกรณ์ แหล่ง
การเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาครูให้มีความรู้ความ
สามารถมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้ขวัญและกำลังใจ
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขึ้นเงินเดือน หรือการทำ
ผลงานทางวิชาการ ทั้งนี้จะส่งผลให้ครูมีแรง
จูงใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสำเร็จของผู้เรียน
ถือเป็นความสำเร็จในการทำงานของครู ดังนั้นครู
จึงมีความพึงพอใจในระดับมาก ปัจจัยที่กระตุ้น
ให้ครูทำงานหนักด้วยความ ท้าทาย ความคาด
หวังและความมุ่งมั่น จนกระทั่งประสบความสำเร็จ
ในการทำงานนี้สอดคล้องกับแนวคิดความ
พึงพอใจในการทำงาน (Greenberg & Baron,
1997: 178; Schultz & Schultz, 1998: 250)

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียน และความพึงพอใจในการทำงานของ

ครูอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการจัดการคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารในยุคปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน ที่ถือว่าเป็นผู้รับบริการที่สำคัญ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะตัวแทนจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน การจัดหลักสูตรต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน นั่นคือจะต้องสำรวจความต้องการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้บริหารจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งกลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไปการบริหารงานดังกล่าวผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นมาตรฐานด้านผู้บริหารที่จะต้องผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เช่นเดียวกับการประเมินด้านผู้เรียน ดังนั้นจึงมีผลทำให้การจัดการคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ

ศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดคนทบุรี ซึ่งพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนความพึงพอใจในการทำงานของครู และการจัดการคุณภาพโดยรวม สอดคล้องกับแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2005: 274)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดคนทบุรี พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถ้าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมาก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมาก และคุณลักษณะความเป็นครูมาก แล้วจะส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมากด้วย แต่ถ้าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารน้อย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองน้อย และคุณลักษณะความเป็นครูน้อย แล้วจะส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนน้อยด้วย

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในการศึกษารั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (transformation leadership) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (academic leadership) และภาวะผู้นำแบบสุดยอด (super

leadership) ภาวะผู้นำทั้ง 3 ประเภทนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งเป้าหมายสำคัญคือพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน 3 ด้าน คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข อันเป็นแนวคิดสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาใน ครั้งนี้ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพจะทำให้ผู้ร่วมงาน เชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา ยกย่อง ไว้วางใจ และจงรักภักดีต่อผู้บริหาร พร้อมทั้ง กระตุ้น ให้ผู้ร่วมงานทำงานได้มากกว่าปกติ ผู้บริหาร สามารถเปลี่ยนแปลงความเป็นปัจเจกบุคคล และองค์การไปสู่ความสำเร็จ (Bass & Avolio, 1994: 2) คุณลักษณะดังกล่าวย่อมสามารถจูงใจ ให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ ปกครองมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักเรียน เพราะเป็นการร่วมมือกัน ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยเปิดโอกาส ให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการช่วย พัฒนาและจัดการศึกษาแก่บุตรธิดาของตน ซึ่ง ตามแนวคิดของเอปสไตน์และคณะ (Epstein et al., 1997) สามารถกระทำได้ 6 ประเภท คือ การอบรมเลี้ยงดู การติดต่อ สื่อสาร การอาสา สมัยกร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการ ร่วมมือกับชุมชน ดังนั้นถ้าปัจจัยการมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครองมากย่อมส่งผลให้คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของนักเรียนมากด้วย

ปัจจัยด้านคุณลักษณะความเป็นครูมี อิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ของนักเรียน เนื่องจากครูผู้สอนมีความใกล้ชิดกับนักเรียนโดยตรง ซึ่งอาจเป็นครูที่ปรึกษาคอย ว่ากล่าวตักเตือนให้มีความประพฤติดี หรือเป็นครู ผู้สอนที่จะต้องถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจ ถ้าครูมี คุณลักษณะในด้านจิตวิญญาณของความเป็นครู ความ สามารถในการจัดการเรียนรู้ และสามารถเฉพาะด้านมาก ย่อมส่งผลให้นักเรียน มีลักษณะที่ พึงประสงค์มากด้วยเช่นเดียวกัน

2.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คุณลักษณะความ เป็นครู และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถ้าปัจจัย ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมาก การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองมาก คุณลักษณะความเป็นครูมาก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมาก แล้วจะส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมาก ด้วย แต่ถ้าภาวะผู้นำของผู้บริหารน้อย การ มี ส่วนร่วมของผู้ปกครองน้อย คุณลักษณะความ เป็นครูน้อย และคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของ นักเรียนน้อย แล้วจะส่งผลให้ประสิทธิผลของ โรงเรียนน้อยด้วย

2.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครูมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยส่งผ่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถ้าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมาก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมาก และคุณลักษณะความเป็นครูมาก จะส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมาก แล้วจะส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมากด้วย แต่ถ้าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารน้อย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองน้อย และคุณลักษณะความเป็นครูน้อย จะส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนน้อย แล้วจะส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนน้อยด้วย

3. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม จากการปรับข้อมูลการวิเคราะห์ครั้งสุดท้าย ได้แบบจำลองที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และยอมรับได้ สำหรับแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ

คุณลักษณะความเป็นครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

3.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คุณลักษณะความเป็นครู และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

3.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคุณลักษณะความเป็นครูมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยส่งผ่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับมากที่สุด และอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับมากที่สุด โดยส่งผ่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาตนเองในด้านภาวะผู้นำ ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำแบบ สุขยอก ซึ่ง

จะมีผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในด้านการเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข ตลอดจนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน ความพึงพอใจในการทำงานของครู และการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหาร

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียน คุณลักษณะความเป็น ครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีอิทธิพล ทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควร พัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นคน เก่งและมีความสุข ในขณะเดียวกันควรพัฒนา และส่งเสริมให้ครูมีจิตวิญญาณของความเป็น ครู มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และ มี ความสามารถเฉพาะด้าน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ ปกครองมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งนี้ จะมีผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในการ ทำงานของครู และการจัดการคุณภาพโดยรวม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ครั้ง ต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในจังหวัดอื่น ในระดับภาค หรือระดับ ประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบ

เทียบกัน หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณา สาเหตุที่แตกต่าง แต่ ถ้าเหมือนกันจะได้เป็น เครื่องยืนยันข้อค้นพบ ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบมี ความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบ ประเด็นเดียวกัน โดยเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียน ของรัฐกับโรงเรียนเอกชน เพื่อนำ ข้อค้นพบที่ได้ มาพัฒนา ปรับปรุงปัจจัยต่างๆ ให้ตรงกับหน่วย งานและเพื่อเป็นข้อมูลใน การจัดการศึกษาระดับ นโยบาย

2.3 ควรทำการวิจัยในประเด็น เดียวกัน โดยเพิ่มตัวแปรที่น่าสนใจ และควร ศึกษาในเชิงพหุระดับ เช่น ระดับโรงเรียน ระดับ ห้องเรียน และระดับนักเรียน จะได้ ข้อค้นพบที่ ละเอียดยิ่งขึ้นหรือศึกษาวิจัยใน เชิงคุณภาพ เพื่อ ศึกษาในเชิงลึก ทั้งนี้จะได้ยืนยันข้อค้นพบว่าตรง กันหรือไม่ และมีอะไรที่แตกต่าง เพื่อสรุปงาน วิจัยในภาพรวม

References

- Bass, B., & Avolio, B. (1994). **Improving organizational effectiveness through transformational leadership**. Thousands Oaks, CA: Sage Publications.
- Boonprasert, Uthai. (1999). **A Research Report A Study of Guideline for Educational management of School as School-Based Management**. Bangkok: National Education Commission.
- Epstein, J. L. et al. (1997). **School, family, community partnerships: Your handbook for action**. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Greenberg, J., & Baron, R. A. (1997). **Behavior in Organizations: Understanding and Managing the Human Side of Work**. (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2005). **Educational administration: Theory, research, and practice**. (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kaufman, R., & Zahn, D. (1993). **Quality management plus**. California: Corwin press.
- Krug, S. E. (1992). Instructional leadership: A constructivist perspective. **Educational Administration Quarterly**. 28, 430-443.
- Manz, C. C., & Sims, H. P. Jr. (1991). **The new superleadership leading other to lead themselves**. San Francisco: Berrett-Koehler.
- Murgatroyd, S., & Morgan, C. (1993). **Total quality management and the school**. Buckingham: Open University Press.
- Office of Educational testing. (2007). **A Report of Evaluation in Pratomsuksa 6, and Matayomsuksa 3 Students' Achievement based on Basic Education Curriculum 2001, 2006 School Year**. Bangkok: Office of Basic Education Commission.
- Office of National Education Commission, the Office of Prime Minister. (2002). **National Education Act 1999, and Revised Issue 2002 (the 2nd Issue) 2002**. Bangkok:

Prigwan Graphic Co. Ltd.

Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (1998). **Psychology and Work Today: An Introduction to Industrial and Organizational Psychology**. (7th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.

Subcommittee of Learning Reform. (2000). **Learning Reform, Students : the Most Important**. The 5th Printing, Bangkok: Ladprao Teacher Council Printing.